

Анвору манасик

05:00 / 16.01.2017 3754

عَنْ جَلِّالِ الْإِمْاءِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ

“Ҳажжи мабрурнинг мукофоти жаннатдан бошқа нарса эмас”

(Бухорий, Муслим ривояти).

БИСМИЛЛАҲИР РОҲМАНИР РОҲИЙМ

МУҚАДДИМА

Ҳаж исломнинг беш арконларидан бўлган бир улуғ рук ва маҳбуб ибодатдир. Бу ибодат Аллоҳ таъолога юзланиш, Унинг тажаллиси ва нури маркази бўлган жойда адо қилинади. Ҳадиси шарифларда келишича, Байтуллоҳи шариф шундай жойга жойлашганки, уни айти устида, яъни еттинчи осмонда байтул маъмур ва уни устида, яъни юқорисида Аллоҳ таолонинг Арши жойлашгандир. Аллоҳ таолонинг таважжуҳи, нури ва тажаллиёти дастлаб Каъбатуллоҳга нозил бўлиб, кейин бутун оламга тарқалади. Шунинг учун бу ерга келган мусулмонлар учун катта саодат бор.

Бу ошиқона ибодат бўлиб, у ерга бориш фақат ҳазрати Иброҳим алайҳис саломнинг ҳаж эълонига лаббай деб жавоб берган кишиларгагина насиб этади. У неча маротаба лаббай деган бўлса, ўшанча Каъбатуллоҳга ҳозир бўлиш шарафига муяссар бўлади.

Шунингдек, у ерга бориб, ҳаж ибодатини адо қилиш яна бир саодатга сабабдир. У ибодатни ўзига яраша шарт-шаритлари ва қайтариқлари мавжуддир. Арзимаган хтоларнинг гуноҳида каффорат ва қон вожиб бўлади. Уларни ҳожиларнинг ўзлари ҳам сезмай қоладилар. Шунинг учун ҳам умрда бир маротаба Байтуллоҳни ҳаж қилиш фарздир. Ҳа, агар Аллоҳ таолонинг раҳмати ва инояти билан бирор киши ҳар йили ёки бир неча йилда у ерга қайта-қайта борса, нафл ибодат бўлади ва у инсон яхши насибали инсонлардан бўлади.

Ушбу ошиқона ибодат юзасидан кўплаб кичик, катта ҳажмдаги китоблар ёзилган. Уларнинг барчаси фойдадан холи эмас. Улардан бири ҳаж масалаларига, бошқаси ҳаж фазилатларига ва яна бошқаси ҳаж ва умра дуоларига бағишлангандир. Хуллас, уларнинг барчасида қимматли сўзлар

ва фойдалар мавжуддир.

БИСМИЛЛАҲИР РОҲМАНИР РОҲИЙМ

Умрда бир мартаба ҳаж қилишни фарз қилган, ҳар вақт умра ибодатини бажаришни суннат қилган ва улуғ рава соҳибига ҳаж ва фуқон сурасини нозил қилган Аллоҳ таолога ҳамду санолар бўлсин. Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга, у зотнинг оилаларига ва асҳобларига кўплаб солаво ту саломлар бўлсин.

ҲАЖНИНГ ФАЗИЛАТИ

Ҳаж ислом динининг муҳим фарзи ҳамда ошиқона ибодатлардандир. Унга эътибор бериб, сидқи дилдан бажарувчиларга беҳисоб ажру савоблар ваъда қилинган. Унга бепарво бўлган кишиларга эса, ваъидлар мавжуддир.

Имом Табароний раҳматуллоҳи алайҳ ўзларининг “Муъжами кабийр” асарларида ҳаж ибодатини бажаришга юзланган кишиларга бериладиган мукофат ҳақида ворид бўлган қуйидаги ҳадисни ривоят қилганлар:

«أَشْرُكُمْ مَنْ نَجَّحَ أُجْرًا: هِيَ نَبَلٌ لَأَقْرَبُونَ، أَمْ هُنَّ عِلَلٌ يَضْرِبُ سَابِعٌ نَبَلًا نَعْلُكُمْ بِكَارِجٍ لَلْنِ: لَوْ قِي مِلْسُو هِيَ لَعِلَلٌ يَضْرِبُ لَأَلْأُسْرُتْ عَمَّ سِي نِإْفِةَ أَمْ عِبَسَ أَوْ طَخِيَّةَ وَطَخِيَّةَ لَلْبِي شَأْمَ لَلْو، هُنَّ سَحَنِي عِبَسُ هُتَلَحَارَ أَوْ طَخِيَّةَ وَطَخِيَّةَ نَحَّ»

Ибн Аббос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Абдуллоҳ ибн Аббос розияллоҳу анҳу ўз ўғилларига: “Эй, ўғилларим! Маккадан (арафотга) пиёда ҳаж қилгувчи ҳолда чиқинглар. Чунки, мен Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг: “(Маккадан Арафотгача улов билан борган) Уловлик ҳожи учун улови босиб ўтган ҳар бир қадамига етмишта ҳасанот, (Маккадан Арафотгача юриб бориб ҳаж қилган) пиёданинг ҳар бир қадамига эса, етти юзта ҳасанот бўлади” деяётганларини эшитганман” деди” (Муъжамул кабий).

лозим. Қайта-қайта ҳаж қилиш фарз ёки вожиб бўлмасада, лекин кўплаб ажру савобга сабаб бўлувчи амаллардандир. Шу билан бир қаторда қайта-қайта ҳаж қилиш билан фақирлик ва муҳтожликдан сақланилган бўлади.

لَيَقِفُ ، "طَقُّ حَاحَ رَعْمًا ام " : لَاقُ عُهُغْفَرِي هُنَّ عُلَلِ لِيضَرَّه لَلِ دَبَعَنْ بَرَبِ اِحْ اَنْ ع
رَقَتْ فَا ام " : لَاقُ ، ؟ رَاغْمًا لَلِ ام : رَبِّ اِحْ ل

Жобир ибн Абдуллоҳ розияллоҳу анҳудан марфуъ ҳолатда ривоят қилинади:

“Ҳожи ҳаргиз имъор бўлмас” дедилар. Жобирга “Имъор нима?” дейилди. У:

“Фақир бўлмас (деганидир)” деди” (Байҳақий ривояти).

نَع لَاقُ مَلَسَو هِيَ لَعُ لَلِ لَاص لَلِ لُوسَرَّ نَأ لَاقُ هُنَّ عُلَلِ لِيضَرَّه دِي عَس يَبَأَنْ ع
يَضْمَت هَشِي عَم لَاقُ يَفِدَ هِيَ لَعُ تَعَسْ وَأَوْ هَمَّ سَجْ هَلْ تُحَّحَّصَ أَذْبَعَنَّ لَاقُ لَوَقِي لَجَوْ زَع. هَلَلِ ل
مُؤْرَحَمَلَّ لِي لِي دَفِي لِمَاوَعَأ هَسْمَخ هِي لَع

Абу Саъийд Худрий розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Аллоҳ азза важалла деди:

“Қайси бандани жисмини соғлом, ризқини кенг қилсам, сўнг у ҳар беш йилда мени ҳузуримга ҳозир бўлмаса, (у раҳматимдан) маҳрумдир” дедилар” (Ибн Ҳиббон ривояти).

Бошқа бир ҳадисда ҳар тўрт йилда деб ривоят қилинган. Эй, Аллоҳим! Бизларни мақбул бандаларингдан қилгин ва қайта-қайта Ўзингни байтингга боришга мушарраф қилгин ҳамда ҳабибинг Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламни такрор-такрор зиёрат қилишни насиб этгин. Амийн!

مَوْلُكَ لَخَلَّ رِي خ كَبِي ح ي ل ع اَدَبًا مَائِد مَلَسَو لَص ب ر ا ي

ҲАЖ ВА УМАРАДА БАЖАРИЛАДИГАН АМАЛЛАРНИНГ ЖАДВАЛИ

Ҳажнинг уч қисми ва умрада бажариладиган фарз, вожиб ҳамда суннат амалларнинг барчасини қисқа тарзда ҳожиларга қулай бўлиши учун қуйида жадвал кўринишида тақдим қиламиз. Ҳаж ва умрада қилинадиган

амалларга бу орқали кўз югиртириш жуда осон бўлади. Шу билан бир қаторда толиби илмларга ҳам ҳаж ва умра амалларини ўрганишларида енгиллик ва қулайлик пайдо бўлади.

Ифрод ҳажининг амаллари			Қирон ҳажининг амаллари		
1	Эҳромга кириш	Шарт	1	Ҳаж ва умра иккисига бирдан эҳромга кириш	Шарт
2	Рамал (паҳлавонча юриш) билан тавофи қудум қилиш	Суннат	2	Умра тавофи	Рукн
3	Сафо ва Марво тепалигида саъй қилиш	Вожиб	3	Умра тавофида рамал қилиш	Суннат
4	Арафотда туриш	Рукн	4	Умранинг саъйи	Вожиб
5	Муздалифада туриш	Вожиб	5	Рамал билан тавофи қудум қилиш	Суннат
6	Қурбонлик куни жамраи ақабада шайтонга тош отиш	Вожиб	6	Ҳажнинг саъйи	Вожиб
7	Соч олдириш ёки қисқартириш	Вожиб	7	Арафотда туриш	Рукн
8	Тавофи зиёрат	Рукн	8	Муздалифада туриш	Вожиб
9	Ўн биринчи ва ўн иккинчи кунлари шайтонга тош отиш	Вожиб	9	Қурбонлик куни жамраи ақабада шайтонга тош отиш	Вожиб
10	Минода кечани ўтказиш	Суннат	10	Қурбонлик қилиш	Вожиб
11	Видолашув тавофи	Вожиб	11	Соч олдириш ёки қисқартириш	Вожиб
			12	Жамраи ақабага тош отиш, қурбонлик ва соч олдиришда тартибга риоя қилиш	Вожиб
			13	Зиёрат тавофи	Рукн
			14	Ўн биринчи ва ўн иккинчи кунлари шайтонга тош отиш	Вожиб

15 Минода кечани ўтказиш **Суннат**

16 Видолашув тавофи **Вожиб**

Таматтуъ ҳажининг амаллари

Умранинг амаллари

- 1 Умрага эҳромга кириш **Шарт**
- 2 Умранинг тавофи **Рукн**
- 3 Рамал билан умра тавофини қилиш **Суннат**
- 4 Умранинг саъйи **Вожиб**
- 5 Умра арконларидан кейин соч олдириш ёки қисқартириш **Вожиб**
- 6 Саккизинчи зул ҳижжа куни ҳажга эҳромга кириш **Шарт**
- 7 Арафотда туриш **Рукн**
- 8 Муздалифада туриш **Вожиб**
- 9 Қурбонлик куни жамраи ақабада шайтонга тош отиш **Вожиб**
- 10 Қурбонлик қилиш **Вожиб**
- 11 Соч олдириш **Вожиб**
- 12 Жамраи ақабага тош отиш, қурбонлик ва соч олдиришда тартибга риоя қилиш **Вожиб**
- 13 Зиёрат тавофи **Рукн**
- 14 Ҳажнинг саъйи **Вожиб**
- 15 Ўн биринчи, ўн иккинчи кунларнинг тошини отиш **Вожиб**
- 16 Минода кечани ўтказиш **Суннат**
- 17 Видолашув тавофи **Вожиб**

- 1 Умарага эҳромга кириш **Шарт**
- 2 Умра тавофи **Рукн**
- 3 Умранинг саъйи **Вожиб**
- 4 Соч олдириш ёки қисқартириш **Вожиб**
- 5 Видолашув тавофи **на вожиб ва на суннат**

ҲАЖНИНГ БЕШ КУНИ

Ҳажнинг биринчи куни: Саккизинчи зул ҳижжа ҳажнинг биринчи куни ҳисобланади. У кунда қуйидаги амаллар қилинади:

1. Бомдод номозидан кейин Мино томонга равона бўлинади ва Минода пешин, аср, шом, хуфтон ва зул ҳижжанинг тўққизинчи кунининг бомдод намозлари адо қилинади. Лекин, бугунги кунда йўл-йўриқ кўрсатувчилар еттинчидан саккизинчи кунга ўтар кечаси ҳожиларни Минога олиб чиқиб кетмоқдалар. Турли кўнгилсиз ҳолатларга тушмаслик учун улар билан Минога чиқиб кетиш лозим;

Ҳажнинг иккинчи куни: Зул ҳижжанинг тўққизинчи куни ҳажнинг иккинчи куни ҳисобланади. У куннинг бомдод номозидан кейин арафотга равона бўлинади. Арафотда қилинадиган амалларни қай тарзда бажарилишини “Арафот масалалари” сарлавҳаси остида келгуси сатрларда баён қиламиз.

Арафотда пешин билан аср намозларини биргаликда пешин вақтида адо қилинади ва арафот нуск[1]ларидан фориғ бўлингач, қуёш ботганидан кейин Муздалифага равона бўлинади. Шом билан хуфтон намозларини Муздалифага бориб, хуфтон вақтида иккала намозни жам қилиб адо қилинади ва кечани Муздалифада ўтказилади.

Ҳажнинг учинчи куни: Зул ҳижжанинг ўнинчи куни ҳажнинг учинчи куни ҳисобланади. У кунда бир неча ҳаж амаллари бажарилади. Улардан тўрттаси вожиб, биттаси фарз бўлиб, жами бешта ҳаж амали бажарилади. Улар қуйидагилар:

1. Муздалифада бомдод намозини ўқигандан кейин, ҳали қуёш чиқишидан олдин вуқуф қилинади ва қуёш чиқишидан бироз аввал Минога равона бўлади;

2. Минога келиб, энг биринчи жамраи ақабага тош отади. Жамраи ақабага тош отишнинг энг афзал вақти зул ҳижжанинг ўнинчи куни қуёш чиққанидан бошлаб заволгачадир. Аслида заволдан кейин ҳам кароҳиятсиз дуруст бўлаверади. Лекин, қуёш ботиши билан макруҳ вақт киради. Агар шомгача тиқилинч бўлиб, шу ҳолат шомдан кейин ҳам давом этса, қуёш ботгандан кейин жамраи ақабага тош отиш макруҳ бўлмайди ва зул ҳижжанинг ўнинчи куни жамраи ақабада йгирма тўрт соат тош отиш

жоиздир;

3. Агар ҳожи таматтуъ ёки қирон қилгувчи бўлса, ўнинчи зул ҳижжа куни шайтонга тош отгандан кейин қурбонлик қилади;

4. Агар ҳожи таматтуъ ёки қирон қилгувчи бўлмаса, жамраи ақабадан кейин сочини олдиради. Агар ҳожи таматтуъ ёки қирон қилувчи бўлса, қурбонликдан кейин соч олдиради;

5. Ҳажнинг энг муҳим рукни ва фарзи бу тавофи зиёратдир. Ўнинчи зул ҳижжа куни имкони борича тавофи зиёратни қилиш афзал ва яхшидир. Агар у куни тавофи зиёратни қилиш имкони бўлмаса, ўн биринчи, ўн иккинчи кунларигача кечиктиришни имкони бор. Лекин, ўн иккинчи зул ҳижжанинг қуёши ботишидан аввал тавофи зиёратдан фориғ бўлиш вожибдир. Ўнинчи зул ҳижжада қилинадиган амалларни қилиб бўлгандан кейин Минога келиб, ўнинчи кечани у ерда ўтказиши. Ўн биринчи, ўн иккинчи кечаларни Минода ўтказиш суннатдир;

Ҳажнинг тўртинчи куни: Ҳажнинг тўртинчи куни Зул ҳижжанинг ўн биринчи кунига тўғри келади. У кунда фақат бир амал қилинади, у заволдан кейин учта жамаротга тош отишдир. Заволдан илгари у куннинг тошларини отиш жоиз эмас. Балки, заволдан кейин қуёш ботишидан аввал тош отиш афзалдир. Қуёш ботгандан кейин макруҳ вақт бошланади. Тиқилинч бўлгани сабабли у кунни тошларини отиш шомдан кейинга сурилиб кетса, субуҳ содиқдан аввалроқгача шайтонга тош отиш кароҳиятсиз дуруст бўлади. Узурсиз тош отишни ортга суриш макруҳ бўлади. Лекин, унинг зиммасига тош отишни кечиктиргани учун бирор нарса вожиб бўлмайди. Агар кейинги куннинг субҳи чиқишигача шайтонга тош отмаса, унинг зиммасига қон вожиб бўлади. Ўн иккинчи куннинг заволидан кейин уни қазосини қилиши лозим бўлади. Ўн биринчи куннинг тошини отишга белгиланган вақт 12-кунни субҳи киргунича давом этади. У тахминан 16, 17 соатни ташкил қилади. Ўн биринчи куннинг кечасини Минода ўтказиш суннатдир;

Ҳажнинг бешинчи куни: Ҳажнинг бешинчи куни зул ҳижжанинг ўн иккинчи кунига тўғри келади. У куни ўн биринчи кунда шайтонга заволдан кейин тош отгани каби учта жойда тош отади. Агар ўн иккинчи куни Минодан Маккаи мукаррамага чиқиб кетишни хоҳласа, қуёш ботишидан олдин тош отиб, Минодан чиқиб кетади. Агар тиқилинч бўлгани боис тош ота олмаса, кечасида тош отиб Минодан чиқиб кетиши кароҳиятсиз жоиздир. Ўзини бепарволиги сабабли тош отишни ортга суриб, кечаси тош

° بُتَوَانَكِسَانَمَ أَنْرَأَوْكَ لَءَمَلَسُمْ ءَمُّ أَنْ تَيَّرُذَنْ مَوَكَلَدَنِي مَلْسُمْ أَنْ لَعَجَ وَأَنْ بَرَمُ
° مَهِيْلَعٌ وَلْتَيُّ مَهْنَمَ الْوُسْرَ مَهِيْفُ ثَغَبْ وَأَنْ بَرْمِيْحْرْلْ أَبْ وَأَوْتَلْ أَنْ كُنْ أَنْ يَلَعُ
° مِيْحْرْلْ أَرْيَزَعْلْ أَنْ كُنْ إِيْمَهِيْ كَزِيْ وَءَمَكْ حَلْ وَأَبَاتْ كَلْ إِيْمَهْمَلْعُ وَيْ وَكَتْ آيْ

“Роббимиз, икковимизни Ўзингга мусулмон бўлганлардан қил ва зурриётимиздан ҳам Ўзингга мусулмон уммат қил, бизга ибодатларимизни кўрсат, тавбамизни қабул эт. Албатта, Сенинг Ўзинг тавбаларни кўплаб қабул этувчи, раҳмли зотсан. Роббимиз, ўзларининг ичидан уларга оятларингни тиловат қилиб берадиган, китобни ва ҳикматни ўргатадиган, уларни поклайдиган Пайғамбар юбор. Албатта, Сенинг Ўзинг азиз ва ҳикматли зотсан” (Бақара 128-129 оятлар).

Ҳаж ва умра бандани Аллоҳ таолога боғлайдиган, ошиқона бир ибодат бўлиб, унга доир қирқта ҳадис қуйида таржимаси билан келтирилади. Ҳар бир ҳадисда ҳаж ёки умранинг қайсидир амаллари ёки фазилатлари баён қилинганлиги учун уларнинг ҳар бирини алоҳида сарлавҳа остида зикр қилинди. Аллоҳ таолога мухлис ва мақбул бандалар ушбу ҳадислардан фойда олсалар деган умиддамиз.

1. РАСУЛУЛЛОҲ СОЛЛАЛЛОҲУ АЛАЙҲИ ВАСАЛЛАМ ҚАНДАЙ ТАЛБИЯ АЙТАР ЭДИЛАР?

° عَلَيْكَ هَلْ لَيْلٌ وَسَرَّهَ يَبْلُتَنَّ أَمْ هَنْعَ هَلْ لَيْضَرَّ رَمْعَنْ بَ هَلْ لَدَبَعَنْ
° كَلَمَعْنَنْ وَأَوْ دَمَّ حَلْ أَنْ كَيْ يَبْلُ كَلْ كَيْ رَشَّ أَلْ كَيْ يَبْلُ كَيْ بَلْ مَهْلُ كَيْ يَبْلُ : مَلْسَوْ
° كَلْ كَيْ رَشَّ أَلْ كَلْ مَلْ

Абдуллоҳ ибн Умар розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

**“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг талбиялари
“Лаббайкаллоҳумма лаббайк. Лаббайка ла шарийка лака лаббайк.
Иннал ҳамда, ваннеъмата лака вал мулк. Ла шарийка лак!” эди”**
(Термизий, Бухорий, Насоий ривояти).

Маъноси: “Аллоҳим! Ҳузурингда ҳозирман, Аллоҳим! Ҳузурингда ҳозирман!
Аллоҳим! Ҳузурингда ҳозирман! Сенинг шеригинг йўқ! Аллоҳим!
Ҳузурингда ҳозирман! Албатта, ҳамд, неъмат ва мулк барчаси Сеникидир!
Сенинг шеригинг йўқ зотсан!”.

Фойда: Қирон ва таматтуъ ҳажида қурбонлик мавжуддир. Ифрод эса, қурбонлик вожиб эмас. Шунинг учун ифрод ҳажга нисбатан қирон ва таматтуъ афзал ва зиёда савоблидир.

4. ҲАЖ ВА УМРА ИБОДАТИ БИЛАН ИНСОН ГУНОҲЛАРДАН ПОК БЎЛАДИ

نَبِيٌّ اَوْ عِبَادَاتٍ : لَاقِ مَلَسُو هَلْ لَاصِرٌ يَبْنِي لِنَعْنَعٍ هَلْ لَاصِرٌ يَبْنِي لِنَعْنَعٍ هَلْ لَاصِرٌ يَبْنِي لِنَعْنَعٍ
دِي دَحْلًا شَبَّخُ رِي كُنْ لِي فِي نَيِّ امَّ كَبُّونُ ذَلَّ اَوْ رُقْفَلًا نَايْفِي نَيِّ امَّ هِنِّ اَفْرِ مُمْغَلًا وَّجَحْلًا
يَذُمَّرَّتْ لَ اَوْ يَّئِ اسَّ نَلَّ اَوْ رٍ . هِنِّ جَلَّ اَلْ اِبَّ اَوْ ثَ اَوْ رُزْبَمَّ لَ اَوْ جَحْلًا لَ سَيَّ لَوَّضْفَلًا وَّ بَهْ ذَلَّ اَوْ

Абдуллоҳ розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кетма-кет ҳаж ва умра қилинглар. Чунки, у иккиси темирчининг босқони темир, олтин ва кумушнинг кирини кетказганидек (ҳаж ва умра қилгувчидан) фақирлик ҳамда гуноҳларни кетказди. Ҳажжи мабрурнинг савоби жаннатдан ўзга бўлмас”, дедилар” (Насайи ва Термизий ривояти).

5. ЭНГ АФЗАЛ АМАЛ ҚАБУЛ БЎЛГАН ҲАЖДИР

يَأْتِي لِي سَمَلَسُو هَلْ لَاصِرٌ يَبْنِي لِنَعْنَعٍ هَلْ لَاصِرٌ يَبْنِي لِنَعْنَعٍ هَلْ لَاصِرٌ يَبْنِي لِنَعْنَعٍ
لِي بَسَّ يَفُ دَاوَجَلًا : لَاقِ ؟ اِذَا مُمْثَلِي قِ ، هَلْ وُسْرَو هَلْ لِبَابُنَّ اَمَّ يَّ : لَاقِ ؟ لَاصْفَلَّ مَعْلًا
يَّ : يَّ اَسَّ نَلَّ اَوْ نَ اَخِي شَلَّ اَوْ رٍ . رُوزْبَمَّ جَحْلًا : لَاقِ ؟ اِذَا مُمْثَلِي قِ ، هَلْ لَاصْفَلَّ مَعْلًا

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан:

“Қайси амал афзал?” деб сўралди.

“Аллоҳга ва Унинг Расулига иймон келтириш”, дедилар.

“Кейин нима?” дейилди.

“Аллоҳнинг йўлида уриш қилиш”, дедилар.

“Ундан кейин нима?” дейилди.

“Мабрур ҳаж”, дедилар” (Бухорий ривояти).

6. АЁЛЛАР УЧУН ЭНГ АФЗАЛ АМАЛ МАҚБУЛ ҲАЖДИР

الْفَأَلَمَّعَلْضَفَأَدَاهُجَالَىرَنَدَهَلَلْأُسَرَأَى: "أَهْنَعُهَلَلْأَىضَرَّةَشَائِعٌتَلَأَقَو
رُؤْبَمٌجَحَدَاهُجَالْضَفَأَنَكَلَال": لَأَقُ، دَاهُجَان

Оиша розияллоҳу анҳо:

“Эй Аллоҳнинг Расули! Жиҳодни энг афзал амал деб биламиз. Жиҳод қилайликми?” деди.

“Йўқ. Аммо жиҳоднинг афзали ҳажжи мабрурдир”, дедилар”
(Бухорий ривояти).

7. ГУНОҲЛАРДАН ПОКЛАНИШГА САБАБ БЎЛГУВЧИ ҲАЖ ҚАНДАЙ БЎЛАДИ

هَلَلْجَحْمٌ: لَأَقُ مَلَسُو هَلَلْ أَى لَصَّيْبٌ لَلْنَعْنَعُ هَلَلْ أَىضَرَّةَزَيْرُهُ أَىبَأْنَع
هُمُأَهْتَدَلُو مَوَيَكَّعَجَزُقُسْفَى مَلَوُ ثَفَرَى مَلَف

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ким Аллоҳ учун ҳаж қилиб, фаҳш сўз айтмаса ва фисқу фасод қилмаса, худди онасидан янги туғилгандек бўлиб қайтади”, дедилар” (Бухорий ривояти).

8. ҲАЖ ВА УМРА ҚИЛУВЧИНИНГ ДУОСИ МАҚБУЛДИР

جَالُ: لَأَقُ مَلَسُو هَلَلْ أَى لَصَّيْبٌ لَلْنَعْنَعُ هَلَلْ أَىضَرَّةَزَيْرُهُ أَىبَأْنَع
هُمُهَلْرَفَعُهُوْرَفَعَتْسَلَانِأُوْمُهَبَأَجَاهُوَعَدُوْلَلْأُدْفُوْرَامُعَلْأَو

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ҳожи ва умра қилувчи Аллоҳнинг меҳмонидир. Агар Аллоҳга дуо қилсалар дуоларини ижобат қилади. Агар Ундан мағфират сўрасалар уларни мағфират қилади” дедилар” (Ибн Можа ривояти).

9. ҲАЖ ВА УМРА ҚИЛУВЧИЛАРДАН ДУО СЎРАШ СУННАТДИР

مجلس و هيلع هلالى صده لال لؤسر لاق لاق هنع هلالى ضر رمع نب هلال ذب عنع
هت ي ب ل خ د ي ن ا ل ب ق ك ل رف ع ت س ي ن ا ه ر م و ه ح ف ا ص و ه ي ل ع م ل س ف ج ا ح ل ا ت ي ق ل ا ذ ا
ه ل ر و ف ع م ه ن ا ف

Абдуллоҳ ибн Умар розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ҳожи билан учрашсанг унга салом бергин ҳамда у билан қўл бериб кўришгин ва уйига киришидан илгари сен учун истиғфор айтишини сўрагин. Чунки, у (ҳожи) гуноҳлари кечирилиган кишидир” дедилар” (Имом Аҳмад ривояти).

10. АЛЛОҲНИНГ РАСУЛИ СОЛЛАЛЛОҲУ АЛАЙҲИ ВАСАЛЛАМ ҲАМ ЎЗЛАРИНИНГ ҲАҚЛАРИГА ҲОЖИДАН ДУО СЎРАГАНЛАР

ى ف مجلس و هيلع هلالى صده لال لؤسر لاق لاق هنع هلالى ضر رمع نب هلال ذب عنع
ان سنن ال و كئ ا ع د ج ل ا ص ى ف ان ك ر ش ا ، ى خ ا ا ي " : ل ا ق ف ه ل ن د ا ف ، ه ر م ع ل ا

Ибн Умар розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Умар Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан умра қилишга изн сўрадилар. Унга изн бериб:

“Эй, биродарим! Ўзингни хос дуоингда бизни ҳам шерик қилгин ва бизни унутиб қўймагин” дедилар” (Ибн Можа ривояти).

11. ҲАРОМДАН ОРТТИРИЛГАН БОЙЛИК БИЛАН ҲАЖ ВА УМРА ҚИЛИШНИНГ ОҚИБАТИ

ج خ ا ذ ا م ل س و ه ي ل ع ه ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل a
ه ا د ا ن ك ي ب ل م ه ل ل ا ل ك ي ب ل ى د ا ن ف ز ر غ ل ا ي ف ه ل ج ر ع ص و و ه ي ط ي ط ه ق ف ن ب ا ج ا ح ل ج ر ل ا

"مَلَسَ وَهَيَّعَ لَلْإِيصِ هَلْ لَلْأُسْرَى لَقَ: لَقَ هُنَّ هَلْ لَلْإِيصِ لَكُلِّ أَمْرٍ بَسَنَ أَنْ عَفْلُخِي وَ، أَوْ عَدَّ أَمْرًا مَبِيحًا تَسِي وَ، أَوْلَى أَسْأَمُ مَهِي طُعْيِي، لَجَّ وَزَعَّ هَلْ لَلْأَذْفِ وَرَأْمُ عِلَّ أَوْ جُحْلُ لَقَ".

Анас ибн Молик розияллоху анхудан ривоят қилинади:

“Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам:

“Ҳожилар ва умра қилгувчилар Аллоҳ азза важалланинг меҳмонидирлар. Уларга сўраган нарсасини беради. Дуо қилган нарсаларини улар ҳаққида ижобат қилади ва улар сарфлаган бир дирҳам эвазига минглаб беради” дедилар” (Шуъаби иймон).

"لَقَ مَلَسَ وَهَيَّعَ لَلْإِيصِ هَلْ لَلْأُسْرَى لَقَ: لَقَ هُنَّ هَلْ لَلْإِيصِ لَكُلِّ أَمْرٍ بَسَنَ أَنْ عَفْلُخِي وَ، أَوْ عَدَّ أَمْرًا مَبِيحًا تَسِي وَ، أَوْلَى أَسْأَمُ مَهِي طُعْيِي، لَجَّ وَزَعَّ هَلْ لَلْأَذْفِ وَرَأْمُ عِلَّ أَوْ جُحْلُ لَقَ".

Бурайда розияллоху анху оталаридан ривоят қилади:

“Набий соллalloҳу алайҳи васаллам:

“Ҳажга қилинган нафақа Аллоҳ йўлида қилинган нафақа кабидир. Бир дирҳам эвазига етти юз баробардир” дедилар” (Муъжамул авсат).

Фойда: Баъзи ривоятларда ҳаж сафари давомида сарфланган бир сўм эвазига юз минг сўмни ажри, савоби ва фазилати берилади дейилган. Шунинг учун маблағини исроф қилмасдан, ҳурсанд бўлиб сарф қилиши лозим. Баъзи ҳаж сафарига борган одамлар зарурий ва керакли нарсаларга сарф-харажат қилгани қизғаниб кераксиз бўлган совға-салом олишга катта сарф қиладилар. Аслида эса, Ҳарамда истиқомат қилаётган пайтда ейиш-ичиш, Мино, Арафот ва Муздалифага бориб-келишда ҳурсанд бўлиб сарф қиилган ҳар бир сўми эвазига юз минглаб Аллоҳ йўлида қилинган эҳсоннинг савоби берилади.

13. ҚОДИР БЎЛА ТУРИБ ҲАР БЕШ ЙИЛДА ҲАЖ САФАРИГА БОРМАСЛИК МАҲРУМЛИККА САБАБДИР

نَعْلَاقَ مَلَسَوَّهِيَ لَلَّصَّ لَلَّوُسَّرَّ نَأَاقَ نَعْلَاقَ لَلَّيَضَّرَّ دِي عَسَّيَ بَأَنَع
يَضَمَّتْ شَيِّعَمَلَايَ فَيَّعَلَّعُ تَعَسَّوَأُوَّهَمَّسَجُّهَلُّ تَحَّصَّأَذَّبَّعَنَّإِلَّوَقِيَّ لَجَّوَزَعَلَلَّ
مُؤَحَّمَلَّيَلَّإِدْفَيَّ أَلْمَأَوَّعَأَسَمَخَّهَيَلَع

Абу Саъийд Худрий розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Аллоҳ азза важалла деди:

“Қайси бандани жисмини соғлом, ризқини кенг қилсаму у ҳар беш йилда ҳузуримга ҳозир бўлмаса, (у раҳматимдан) маҳрумдир” дедилар” (Ибн Ҳиббон ривояти).

Фойда: Мазкур ҳадиси шариф қудсий ҳадис бўлиб, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи всалламнинг лафзлари билан унда Аллоҳ таолонинг кўрсатмаси бевосита баён қилинмоқда. Ҳажга қодир бўлиб, тез-тез ҳажга бориб турган кишига кўплаб яхши мукофатлар, насибалар мавжуддир.

مَلَسَوَّهِيَ لَلَّصَّ لَلَّوُسَّرَّ نَأَاقَ نَعْلَاقَ لَلَّيَضَّرَّ نَبَّيَلَعَنَّيَسَحَلَّ نَع
اهفَاعَضَأَقَفَنَأَالِلَّهَلَّيَضَّرِّيَامَيِّفَاهَقَفَنَيَقَفَنَبَنَضِّيَقَمَأَلَّوَدَبَعَنَمَامَ :
تِيضَقَهتَجَاحَيَفَيَعَسَلَّوَمَلَسَمَلَاهِيَأَهَنوعَمَعَدِيَدَبَعَنَمَامَوَهَلَّطَخَسَيَف
نَمَامَوَهَيَلَعَرَجَّوَيَالُوَهَيَفَمَثَأَيَنَمَهَنوعَمَبَيَلَّتَبَالِلَّضَقَّتَمَلَّوَأَهَجَاحَلَلَكَلَّت
يَلَّإِرَطَنَالِلَّأَيَنَدَلَّجَائَوَحَنَمَهَجَاحَلَّهَيَلَّإِلَّيَبَسَلَّجَّيَّوَهَوَجَّحَلَّعَدِيَقَمَأَالَّوَدَبَع
«هَجَاحَلَلَكَلَّتَهَلَّيَضَّقِيَنَأَلَبَقَنَيَقَلَّحَلَّمَلَّ».

Ҳусайн ибн Али розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Қайси бир эркак ёки аёл Аллоҳ рози бўладиган ўринга нафақа қилишдан бахиллик қилса, албатта унинг мислича Аллоҳнинг ғазабини келтирадиган нарсага сарфлайди. Кимки мусулмон биродарига ёрдам бериш, ҳожатини чиқаришда югириб-елишни тарк қилса, хоҳ у ҳожати раво бўлсин ёки бўлмасин гуноҳга ёрдам беришга мубтало бўлади ҳамда савобсиз қолади. Қайси бир эркак ёки аёл йўлга қодир бўла туриб дунёвий ҳожатларидан бирор бир ҳожатни бахона қилиб, ҳажни тарк қилса Аллоҳ унинг ҳожатини чиқармасидан илгари ҳожиларни қайтиб келганини кўради, яъни ҳожилар ортга қайтиб келмагунларича Аллоҳ унинг ҳожатини раво қилмайди”.

مَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلُ لَيْلِ لَوُوسَرِ تَعْمَسُ " : لَأَقُ هُنَّ عُلَلُ لَأِضَرِّ رَمْعِ نَبَأِ نَع
هُنَّ عُلَلُ طَحُّ لَأِ لِيَّ حُأُ غَفَرِي أَلِ وَأَمَدَقِ غَضِي أَلِ أَعُوبُ سَأُ تَبِيَّ لِبَابِ فِاطِمَةَ نَمَ " : لَوُوقِي
" . هَجَرَدَأُ هَلْ غَفَرَوَ هَنَسَحِ أَوْبُ هَلْ بَتَكَو , هَائِي طَخِ أَوْبُ .

Ибн Умар розияллоху анху:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кимки байтни бир ҳафта тавоф қилса, (тавофда) бир қадамни қўймайди ва бошқасини кўтармайди магар (қўйса ва кўтарса) Аллоҳ ундан у (қўйган ва кўтарган ҳар бир қадамига) бир гуноҳни кечади ва у (қўйган ва кўтарган қадам) сабабли у учун ҳасана ёзади ҳамда у сабабли унинг даражасини кўтаради” деяётганларини” эшитдим” деди.

17. ҚОРА ТОШ ГУНОҲЛАРИНИ СЎРИБ ОЛАДИ

لَزَنَ : مَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلُ لَيْلِ لَوُوسَرِ لَأَقُ لَأَقُ هُنَّ عُلَلُ لَأِضَرِّ سَأَبَعِ نَبَأِ نَع
مَدَأِ يَنَبِ أَيْ طَخُ هَتَدَّوَسَ فَنَبَلِ لَأِ نَمِ أَضِ أَيْ بَدَشَأُ وَهَوَّهَ نَجَلِ نَمِ دَّوَسَ أَلِ رَجَحَلِ

Ибн Аббос розияллоху анхудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ҳажари асвад жаннатдан тушди. У сутданда оппоқ эди. Бас, уни одам боласининг хатолари қорайтирди” дедилар” (Термизий ривояти).

Фойда: Қора тошда гуноҳларни тортиб олиш хусусияти мавжуддир.

18. ҚОРА ТОШ ВА МАҚОМИ ИБРОҲИМ АСЛИДА НУР ТАРАТУВЧИ ЭДИ

هِيَ لَعْلَلُ لَيْلِ لَوُوسَرِ تَعْمَسُ لَوُوقِي هُنَّ عُلَلُ لَأِضَرِّ وَرَمَعِ نَبِ لَأِ دَبَعِ نَع
وَلِ وَأَمَّ هَرُونُ هَلَلِ سَمَطِ هَنَجَلِ تَوُوقِ أَيْ نَمِنَاتِ تَوُوقِ أَيْ مَأَقِ مَلِ أَوْنُ كُرْلِ نِ لَوُوقِي مَلَسَ وَ
بِعُومِ لَأِ وَقُرْشَمِ لَأِ نَبِ أَمِ أَعِضِ أَلِ أَمَّ هَرُونُ سَمَطِي مَلِ

Абдуллоҳ ибн Амр розияллоху анхудан ривоят қилинади:

У: “Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

لَقِ: «ئِذْ يُكَلِّدَنَّكَ أَهْتَ ضَقَفٌ نِي دَكِي بَأَى لَعَنَ نَاكَ نِ تِي أَرَأَى»: لَقِ: مَعَن: لَقِ: مَعَن: «هُنَّ عَجُجُ حَافٍ»: لَقِ: مَعَن:

Абдуллоҳ ибн Зубайр розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Хасъамлик бир киши Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳузурларига келиб:

“Эй, Аллоҳнинг расули! Отам исломни топди. У уловни минишга ярамайдиган кекса ёшдаги киши бўлиб, унинг зиммасига ҳаж фарз бўлди. Уни номидан мен ҳаж қилсам бўладими?” деди.

У зот:

“Сен унинг фарзандларини каттасимсан?” дедилар.

У:

“Ҳа” деди.

У зот:

“Отангни зиммасида қарзи бўлса, уни тўласанг, ўша (унинг номидан) жоиз бўладими?” дедилар.

У:

“Ҳа” деди”

У зот:

“Ундай бўлса, уни номидан ҳаж қил” дедилар” (Байҳақий ривояти).

20. ЭРКАК КИШИ НОМИДАН АЁЛ КИШИНИ ҲАЖИ БАДАЛ ҚИЛИШИ

بِأَنَّ نِ لَلِ لُؤْسَرَ أَي: تَلَقَ مَعْتَحٌ مَمَّ أَرْمَانًا مُمْنَعٌ لَلِ لِي ضَرَسَ أَبَعَنْ نَبَأَنْ عَرَّ طَ لَعَيْ وَتَسَيَّ نَأْ عِي طُتَسَيَّ أَلْ أَرِي بَكَ أَيْ شَرَّحَ لِي فِي لَلِ لِي ضَرَسَ رَفُ هَتْ كَرْدًا . «هُنَّ عَجُجُ حَافٍ»: لَقِ: مَعَن:

Ибн Аббос розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

“Хасъам қабиласидан бир аёл:

“Эй, Аллоҳнинг расули туяни устида ўтиришга тоқат қилмайдиган катта ёшли кекса отамга Аллоҳнинг фарз ҳажи лозим бўлган” деди. У зот:

“Уни номидан ҳаж қил” дедилар” (Термизий ривояти).

21. ОТА-ОНА НОМИДАН ҲАЖИ БАДАЛ ҚИЛГАНЛИГИ ТУФАЙЛИ ЖАҲАННАМДАН ОЗОД ҚИЛИНГАНЛИГИ ХАБАРИ

مَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلُ لَيْلِ لَوَسَّرَ لِقَاءَ لِقَاءِ نَعْنَعُ لَلِ لِيَضْرَرَمُع. نَبِ لَلِ لَدَبَعَنْع
نُجْ أُمُّهَنْعَجُجُحْ مَلَلَنْكَ وَرَأْنَلَلِ نَمُ قُتْعُ هَلَبْتُ كَأَمْوَتِ أَفَوَدَعْبِ هَيْدَلِ أَوْ نَعَجَّ حَنْم
"ئِي شَأْمِ هَرُوجُ أَمْ صَقْنُيْ نَأْرِيْغُ نَمْرَمَاتِ عَجَّ ح

Абдуллоҳ ибн Умар розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кимки ота-онаси вафотидан кейин у иккиси номидан ҳаж қилса, унга дўзахдан озодлик ёзилади ва у иккисига ажрларидан бирор нарсани камайтирилмай тўлиқ ҳажнинг савоби берилади” дедилар” (Шуъаби иймон).

نَم : مَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلُ لَيْلِ لَوَسَّرَ لِقَاءَ لِقَاءِ نَعْنَعُ لَلِ لِيَضْرَرَمُع سَابِعِ نَبِ لَعَنْع
رَأْرَبْ أَلْغَمَ مَأْيُ قَوْلِ مَوِيْ هَلَلِ أَهَتْ عَبَّ أَمْ غَمَّ أَمْ هَنْعَ يَضَقُّ وَأُ هَيْدَلِ أَوْ نَعَجَّ ح

Ибн Аббос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кимки ота-онаси номидан ҳаж қилса ёки у иккисининг қарзини тўласа, қиёмат куни Аллоҳ таоло уни аброрлар билан бирга тирилтиради” дедилар” (Муъжами авсат).

نَم : مَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلُ لَيْلِ لَوَسَّرَ لِقَاءَ لِقَاءِ نَعْنَعُ لَلِ لِيَضْرَرَمُع مَقْرَأُ نَبِ دِيْزِ نَعَنْع
أَمْ هَنْعُ وَهَنْعُ كَلْذَ أَرْجُ هَمْ أَوْ هَيْبُ أَوْ نَعَجَّ ح

Зайд ибн Арқам розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ким отаси ёки онаси номидан ҳаж қилса, ўша унинг ҳам ва у иккисининг номидан ҳам жоиз бўлади” дедилар” (Муъжами кабийр).

حج من مجلس و هيلع هلالا لى لص هلالا لوسر لاق لاق هونع هلالا لى ضره ريه بى ن ع
ريخ لى لد ن مو هرج لثم هلف امئاص رطف ن مو هرج لثم هنع حج يذلف تيم ن ع
هلع اف رج لثم هلف .

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кимки майит номидан ҳаж қилса, ҳаж қилувчига унинг ажрича ажр бўлади. Кимки рўзадорни ифтор қилдирса, унга унинг ажрича ажр бўлади. Кимки яхши ишга далолат қилса, унга уни қилгувчининг ажрича ажр бўлади” дедилар” (Муъжами авсат).

22. БОШҚАЛАР НОМИДАН ҲАЖ ҚИЛИШДАН ОЛДИН ЎЗИ НОМИДАН ҲАЖ ҚИЛИШ ЛОЗИМ

لُوقِي الْجَرَعَمَس مِلْس و هيلع هلالا لى لص هلالا لى نأهونع هلالا لى ضره رس ابع ن ب ن ع
لاق ؟ كسف ن ن ع ت ح ح : لاق ، ي ل خ أ : لاق ؟ ة م ر ب ش ن م : لاق ، ة م ر ب ش ن ع ك ي ب ل
ة م ر ب ش ن ع ح م ث ، كسف ن ن ع ح ح : لاق ال

Ибн Аббос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам бир кишини “Лаббайка аън Шубрума” деяётганини эшитиб:

“Шубрума ким?” дедилар.

У:

“Мени иним” деди.

У зот:

“Ўзингни номингдан ҳаж қилганмисан?” дедилар.

“Рамазонда умра қилинганлар, чунки рамазонда қилинган умра (ажру савобда) ҳажга тенгдир” дедилар” (Термизий ривояти).

و هيلع هللا ىلص هللا لوسر لاق لاق هنع هللا ىضّر صاع لاي ب أنب نامثع نع
نم ريخ ةجحو اهيف امو اي ندىل نم ريخ ةرمع أنو رغصأل جح لاي همرع لاي أنم لع او ملس
ةرمع.

Усмон ибн Абул Ос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

**“Билгинки, умра у ҳажжул асғардир ва умра дунё ва ундаги
нарсалардан яхшидир. Ҳаж эса, умрадан яхшидир” дедилар**”
(Муъжами кабийрдан қисқартирилган ҳолда келтирилган).

هيلع هللا ىلص يبن لاي ملس م أءاج لاق هنع هللا ىضّر سابع نب نع
ناضمر يف ةرمع ملس م اي لاقف ي ناكرتو هنب او ةح ل طوبأ جح تلاقف ملسو
ةجح لدعت.

Ибн Аббос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

**“Умму Сулайм Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳузурларига
келиб:**

**“Абу Талҳа ва унинг ўғли ҳаж қилиб, иккалалари ҳам мени тарк
қилдилар” деди.**

Шунда у зот:

**“Эй, Умму Сулайм рамазонда қилинган умра (ажру савобда) ҳажга
баробар бўлади” дедилар**” (Ибн Ҳиббон ривояти).

25. МАККАДАН АРАФОТГАЧА УЛОВДА БОРИЛСА, ҲАР БИР БОСИЛГАН ҚАДАМГА ЕТМИШТА АЖР ЁЗИЛАДИ

نبي جح ةكم نم اوخا، يني اي: هني ل لاق ةنا، أمه نع هللا ىضّر سابع نب نع
ب ك ا ر ل ج ا ل ل ن ا: لوق ي ملس و هيلع هللا ىلص هللا لوسر لاق لاق هنع هللا ىضّر سابع نب نع

“Ҳар бир ҳасана эвазига юз минг ҳасана бордир” деяётганларини эшитдим” деди (Ҳоким, Байҳақий ривояти).

27. НИФОС ҲОЛАТДА ЭҲРОМГА КИРИШ ЖОИЗ

رَكَبَ يَبْأَنْبَ دَمَّحُمَّ سَيْمُ عُنْتَنْبُءَامَسَأَتْ سَفَنَ لَاقُؤَنَّ عُلَلِ لِي ضَرَّ رِبَاجٍ نَعِ
رَفَثَتْ سَتَّوَلَسَتْ عَتَّ نَأَاهَرَمَ أْفَلُغَفَتَ فَيَكُهُ لَأَسَتْ هَلَلِ لُؤَسَرَّ لِي لَتَلَسْرَأَفِ
لَهُتَّوَاهِبُ وَثَبَ .

Жобир розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Асмо бинт Умайс (ҳажжатул видоъда) **Муҳаммад ибн Абу Бакр**(ни туғиб, шу сабаб)дан **нифос кўриб, Расулуллоҳга одам юбориб, нима қилиши ҳақида сўради. У зот уни: “Ғусл қилиб, ўз кийими билан қонни тўшишга ҳамда эҳромга киришига” буюрдилар**” (Насоий ривояти).

Фойда: Ушбу ҳадисдан ҳайз ва нифос ҳолатда эҳромга кириш макруҳ эмаслиги маълум бўлади.

28. ҲАЙЗ ҲОЛАТДА ТАВОФДАН БОШҚА ҲАЖНИНГ БАРЧА РУКНЛАРИНИ АДО ҚИЛИШ

تَضَحَّ فَ رَسَبَ أَنْ كَأَمَلَفَ حَجَّ لَأَلِ إِلَى وَنَنَ أَلِ أَنْ جَرَّ حَ تَلَّاقُ أِهَنْ عُلَلِ لِي ضَرَّ ةَشَائِعٍ نَعِ
تَلُّقُ . « تَضَحَّ أَلَّاقُ فَيَكُ بَأَنْ أَوْ مَلَسُو هِي لَعِ هَلَلِ لِي لَصْرَهَلَلِ لُؤَسَرَّ لِي لَعَلَّ حَدَفِ
يَضُقِّي أَمِ يَضُقُّ أَمَدَّ أَنْ بَيَلَعُ لَجَّ وَزَعُؤَلَلِ أَلَّ بَتَّ كُؤَيْ شِ أَدَهَنَّ إِي « لَاقُ . مَعَنَّ
تَيَّ لِبَابِ يَفُؤَطَّ أَلَّ نَأُرِّي عُمُحُمُّ لَأِ

Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

“Биз ҳаж ниятида чиқиб, Сарифга келганимизда ҳайз кўрдим. Шунда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам мени олдимга кирдилар. Мен йиғлаётган эдим. Шуда у зот:

“Ҳайз кўрдингми?” дедилар. Мен:

“Ҳа” дедим. У зот:

“Бу - Аллоҳ аzza ва жалла Одам қизларига тақдир қилган нарсасидир. Бас, байтни тавофидан бошқа муҳрим нимани адо

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Менинг бу масжидимдаги намоз ундан бошқалардаги мингта намоздан афзалдир. Фақат масжидул ҳаром бундан мустаснодир. Масжидул ҳаромдаги намоз ундан бошқадаги юз минг намоздан афзалдир” (Ибн Можа ривояти).

يَفْءَالَصَلَّاقَ مَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلُ لِيَصَّيْبُ لَنَا نَعْنَعُ لَلِضَرَّةِ رِيْبَ نَعْمَ
مَآخِلَ دَجْسَمِ الْجَاهِلِ أَوْ سَامِيَةَ لَصَفْلَانِ مَلْضَفًا أَدَّ يَجْسَمَ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Менинг бу масжидимдаги намоз ундан бошқалардаги мингта намоздан афзалдир. Фақат Масжидул ҳаром бундан мустаснодир” (Бухорий ривояти).

Фойда: Ҳожиларга Масжидул ҳаром ва Набавий масжидда намоз ўқиш имкони бўлса, уни қадрини билиш лозимдир ва у ердаги бирор вақт намозни қўлдан бой бермасликлари даркор. Акс ҳолда, шунча фазилат қўлдан бой берилади ва уни ортга қайтариш жуда мушкулдир.

31. ЗАМЗАМ СУВИДАН ВАТАНГА ОЛИБ КЕТИШ САОДАТИ

لَوْ سَرَّ نَأْرُكَ دَتَ وِرِّي رَأَوْقِ لِي فَمَزَمَزَاءَ لَمْ حَتَّ تَنَّاكَ أَهْنَا أَعْنَعُ لَلِضَرَّةِ شَائِعًا نَعْمَ
مَهِي قِسَيَّ وَضَرَمَ لِي لَعْبُ صَيَّ نَاكَ وَكَذَلِكَ لَعْفَ مَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلُ لِي لَصَهْلَلِ

Оиша розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“У замзам сувини шиша идишларда кўтариб олиб кетар ва Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай қилар ва касаллар устидан қуяр ва уларга ичкизар эдилар деб айтарди”.

32. МАДИНАИ МУНАВВАРАГА ҚИЁМАТГАЧА ЎЛАТ ҲАМ ДАЖЖОЛ ҲАМ КИРА ОЛМАЙДИ

لَعْلَعُ مَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلُ لِي لَصَهْلَلِ لَوْ سَرَّ لَقَالَ قُوعْنَعُ لَلِضَرَّةِ رِيْبَ نَعْمَ
لَجَّ دَلَّ أَلَوْ نُوعِطَلَا أَلُحْدِي أَلَكَيْتَ أَلَمَّ نَعْنِي دَمَلَّ لَبَاقِنًا

دَجَسَمَ يَتَأَيَّ مَلَسَوَهُ وَيَلْعَهُ لَلِإِيَّ لَصَّ يَبْنَلَانَا لَقَامُهُ نَعَهُ لَلِإِيَّ ضَرَرَمُعَنْبَانَع
أَبَاكَ أَرُو أَيَّ شَأْمَتَبَسَّ لِكِّ عَابُقْ

Умар розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

**“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳар шанба Қубо масжидига
гоҳида уловда, гоҳида пиёда келиб турар эдилар”** (Бухорий ривояти).

عَالَصَلَا: لَقَامَ مَلَسَوَهُ وَيَلْعَهُ لَلِإِيَّ لَصَّ يَبْنَلَانَعَهُ نَعَهُ لَلِإِيَّ ضَرَرَمُعَنْبَانَع
يَتَأَيَّ مَلَسَوَهُ وَيَلْعَهُ لَلِإِيَّ لَصَّ يَبْنَلَانَعَهُ نَعَهُ لَلِإِيَّ ضَرَرَمُعَنْبَانَع

Усайд ибн Зуҳайр розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

**“Қубо масжидидаги намоз(нинг савоби) худди умра кабидир”,
дедилар”** (Термизий ривояти).

مَلَسَوَهُ وَيَلْعَهُ لَلِإِيَّ لَصَّ يَبْنَلَانَعَهُ نَعَهُ لَلِإِيَّ ضَرَرَمُعَنْبَانَع :
لَدَعَكَ لَدَنَّا كَرَعَكَ رَأَيْهِ فَعَكَرَفَ، عَابُقْ دَجَسَمَ عَاجُ مَثُ، هُوَ وَضُؤَنَ سَحَافَ أَضَوْتَنَم
عَرْمُعُ

Саҳл ибн Ҳуниф розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

**“Ким яхшилаб таҳорат олиб, сўнг Қубо масжидига келса ва унда
тўрт рақъат намоз ўқиса, шу у учун умранинг баробари бўлади”
дедилар”** (Муъжами кабийр).

39. МАДИНАИ МУНАВВАРА ХУРМОЛАРИНИНГ ФАЗИЛАТЛАРИ

لَقَامَ مَلَسَوَهُ وَيَلْعَهُ لَلِإِيَّ لَصَّ يَبْنَلَانَعَهُ نَعَهُ لَلِإِيَّ ضَرَرَمُعَنْبَانَع :
يَتَأَيَّ مَلَسَوَهُ وَيَلْعَهُ لَلِإِيَّ لَصَّ يَبْنَلَانَعَهُ نَعَهُ لَلِإِيَّ ضَرَرَمُعَنْبَانَع :
«:»

Саъд ибн Абу Ваққос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

**“Ким тонгда Лобатайҳ (Уҳуд ва Айр тоғлари) орасидаги жойдан еттига
хурмо еса, то кеч киргунича заҳар унга таъсир қилмайди”** деганлар”
(Имом Муслим ривояти).

